ÜREYHUKUK

TACİRLER ARASINDAKİ İHTAR VE İHBARLARA İLİŞKİN 6102 SAYILI TTK M. 18/3 HÜKMÜNDE ÖNGÖRÜLEN ŞEKİL ŞARTLARININ HUKUKİ NİTELİĞİ

09.09.2022

Yazarlar: Sema Çelebi, Beyza Büyükağaççı

TTK m. 18/III uyarınca *"Tacirler arasında diğer tarafı temerrüde düşürmeye, sözleşmeyi feshe, sözleşmeden dönmeye ilişkin ihbarlar veya ihtarlar noter aracılığıyla, taahhütlü mektupla, telgrafla veya güvenli elektronik imza kullanılarak kayıtlı elektronik posta sistemi ile"* yapılır. Bununla birlikte maddede yer alan bildirimlere ilişkin şekil kıstaslarının geçerlilik şartı mı yahut ispat şartı mı olduğu hususunun açıklanması gerekmektedir.

Söz konusu belirsizliğin nedeni, eski Türk Ticaret Kanunu'nun 20. Maddesinde yer alan *"Tacirler arasında, diğer tarafı temerrüde düşürmek veya mukaveleyi fesih yahut ondan rücu maksadıyla yapılacak ihbar veya ihtarların muteber olması için noter marifetiyle veya iadeli taahhütlü bir mektupla yahut telgrafla yapılması şarttır."* hükmüdür. Eski Ticaret Kanunu'nda tacirler arası maddede sayılan hukuki işlemlerin *"muteber olması"* için söz konusu şekil şartlarına uyulması gerektiği yer almaktadır. Söz konusu ifadenin de geçerlilik şartı olarak nitelendirilip nitelendirilmeyeceği yönünde doktrinde tartışmalar meydana gelmiş ve eTTK döneminde Yargıtay kararlarında bir içtihat birliği olmamakla birlikte[1] hükümde yer alan muteber ifadesi, tacirler arası işlemler açısından son derece katı kurallar getirmesi sebebiyle eleştirmiş ve ispat şartı olarak nitelendirmiştir.

[1] Daireler arasında yer alan söz konusu aykırılık, ayıp hükümleri açısından ortaya çıkmakta olup Yargıtay kararlarında ayıp sonucunda sözleşmenin feshi imkânının da meydana gelmesi sebebiyle eTTK m. 20/3'de yer alan şekil şartlarının uygulanıp uygulanmayacağı ve şayet uygulanacaksa bu şekil şartlarının hukuki sonucunun ne olduğu şeklindedir. Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin kararlarında ayıp ihbarının TTK. m. 18/III (Eski TTK. m. 20/3) aranan şekil şartına tabii olduğu savunulmaktadır. Buna karşılık Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin kararlarında ise ayıp ihbarının tacirler arasında dahi şekle tabi olmadığı savunulmaktadır. Yargıtay 19. Hukuk Dairesi bazı kararlarında tacirler arasında ayıp ihbarının eski TTK. m. 20/3 de aranan noter ihtarı veya iadeli taahhütlü mektupla yapılması gerektiğine karar vermiştir. Yine Yargıtay 19. Hukuk Dairesi bazı kararlarında ise ticari satımlarda ayıp ihbarının yapılmasının herhangi bir şekle tabii olmadığını ancak uyuşmazlık halinde ihbarın yapılmış olduğunun eski TTK. m. 20/3 de öngörülen şekle uygun bir şekilde kanıtlanması gerektiğine karar vermiştir.

“TTK.nun 20/3. maddesinde "tacirler arasında, diğer tarafı temerrüde düşürmek veya mukaveleyi fesih yahut ondan rücu maksadıyla yapılacak ihbar veya ihtarların muteber olması için noter marifetiyle veya iadeli taahhütlü bir mektupla yahut telgrafla yapılması şarttır" denilmektedir. Bu maddedeki ihbar ve ihtar şekilleri, Dairemizin kökleşen uygulamasına göre, geçerlilik şartı olmayıp, bir ispat şartıdır. Aynı husus Hukuk Genel Kurulu'nun 12.03.1997 1996/11951 Esas, 1997/178 Karar sayılı ilamında da benimsenmiştir.” Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E.2005/10582, K.2006/11292, T.6.11.2006.

Bununla birlikte Yargıtay 19. Hukuk Dairesi E. 2005/6939, K. 2006/2620, 16.3.2006 tarihli kararı ile *“Tacirler arasında, diğer tarafı temerrüde düşürmek veya sözleşmeyi feshetmek amacıyla yapılan ihtar veya ihbarların geçerli olması için noter marifetiyle veya iade-i taahhütlü mektupla ya da telgrafla yapılması şarttır. Ticari satışlarda ayıp ihbarlarının TTK'nın 25. maddesinde belirtilen süreler içinde yapılması zorunludur. Dosya kapsamından ayıp ihbarının süresi içinde ve belirtilen şekil/ere uygun yapılmadığı anlaşıldığından davanın reddine karar verilmesi usul ve yasaya uygundur.”* şeklinde dairenin kökleşen içtihatlarına göre hüküm kurmuştur.

Söz konusu eleştiriler ve uygulamadaki belirsizlik kanun koyucuyu da etkilemiş ve hüküm birtakım değişikliklere uğramıştır. Nitekim basiretli bir iş insanı gibi hareket etmesi gereken tacir için hiçbir modern kanunda bu kadar ağır bir geçerlilik koşuluna yer verilmemiş olmasından ve ticari hayatın dinamik olmasından söz konusu ağır şart değiştirilmiş ve muteber ifadesi kaldırılmıştır. Bu durum Kanun’un gerekçesinde şu şekilde açıklanmıştır:

“ Bu maddenin üçüncü fıkrasında üç köklü değişiklik yapılmıştır. (1) Hükümdeki şekil, geçerlilik şartı olmaktan çıkarılmış, ispat şartına dönüştürülmüştür. Bu amaçla eski metinde yer alan "muteber olması için" ibaresine metinde yer verilmemiştir. Bu değişikliğin sebebi, geçerlik şartının artık haklı bir gerekçesinin bulunmaması ve teknikteki hızlı gelişmedir. Ayrıca hiçbir modern kanunda bu kadar ağır bir geçerlilik şartı yer almamaktadır. Şartın tacir gibi basiretli bir işadamı için öngörülmüş olması da anlamsız bulunmuştur. (2) İadeli taahhütlü mektup taahhütlüye dönüştürülmüştür. Çünkü , burada varma teorisinin kabulünü haklı gösterecek bir gerekçe mevcut değildir. (3) Güvenli elektronik imza hem Borçlar Kanununda kabul edilmiş hem de düzenli bir sisteme bağlanmıştır. Hükme bu olanak da eklenmiştir." Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 25.5.2016 ve E. 2014/19-861 K. 2016/632 sayılı kararında da tacirler arasında ihtar ve ihbarlar için öngörülen şekil şartı geçerlilik şartı olmaktan çıkarıldığı söz konusu gerekçeye ek olarak ifade edilmiş ve maddede yer alan koşulun ispat şartı olduğu kabul edilmiştir.

SONUÇ:

Nihayetinde gelinen aşamada eski Türk Ticaret Kanunu yürürlüğü döneminde yapılmış olan işlemler bakımından, 6103 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü Ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun’un 2. maddesinin (a) bendi uyarınca, "Türk Ticaret Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önce meydana gelen olayların hukukî sonuçlarına, bu olaylar hangi kanun yürürlükte iken gerçekleşmişlerse, o kanun hükümleri” uygulanacak ve o dönemde yapılmış olan hukuki işlemler eTTK m. 20/3 kapsamında şekil şartlarına tabi olacaktır. Her ne kadar o dönemdeki şekil şartlarına tabi olsalar dahi Yargıtay’ın bu konudaki istikrar kazanmış bir uygulaması olmadığı için yukarıda yer alan tartışma gündeme gelecek ve Yargıtay 11. Hukuk Dairesi ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun görüşü kabul edilirse ispat şartı olarak, Yargıtay 19. Hukuk Dairesi’nin görüşü kabul edilirse geçerlilik şartı olarak kabul edilecektir.

Ancak 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun yürürlüğe girmiş olduğu 1/7/2012 tarihinden itibaren tacirler arasında yapılacak ihbarlar veya ihtarlar noter aracılığıyla, taahhütlü mektupla, telgrafla veya güvenli elektronik imza kullanılarak kayıtlı elektronik posta sistemi ile yapılmak

zorunda olmayıp tarafların sözleşmede kararlaştırdıkları herhangi bir şekilde de yapılabilecektir. *"…mülga 6762 sayılı TTK'nın 20/3. maddesinde düzenlenen noter aracılığıyla bildirim yapılması şartının ispat şartı olduğu, daha sonra yürürlüğe giren TTK'nın 18/3. maddesinde de bu hususun ispat şartı olarak düzenlendiği, ayrıca ek sözleşme X.5 maddesinde uluslararası faktoring kurallarının uygulanacağının kabul edildiği, uluslararası faktoring kurallarının 18/2. maddesinde bildirimin "yazılı veya telefonla (yazılı olarak teyit edilmek kaydıyla) yapılacağının, iptal veya indirim bildirimini aldıktan sonra ihracat faktorünün hemen tedarikçiyi bilgilendireceğini ve söz konusu iptal veya indirim bildirimini almasından sonraki yüklenen yüklemeler ve tamamlanan hizmetler için geçerli olacağını" düzenlediği göz önüne alındığında iptal bildiriminin e-posta ile yazılı olarak yapılmasının geçerli olduğu kabul edilmiştir."* **Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E.2020/5933, K.2020/6025, T. 24.12.2020**

ÜREYHUKUK

İsmail Paşa Sok. No: 77
34718 Koşuyolu, Kadıköy/İstanbul
Tel : +90 0216 327 27 00 pbx
Faks : +90 0216 327 27 44
https://www.urey.av.tr

Bu bilgi notu ve varsa ekleri, sadece bilgilendirme amacıyla tarafınızla paylaşılmıştır. Bu bilgi notu, uygun yasal tavsiye olmaksızın herhangi bir özel durumda veya somut olayda uygulanmamalıdır. Bu bilgi notu, diğer internet adreslerinin linklerini içerebilir, ÜreyhukuK kendisine ait olmayan web sitelerinden hiçbir şekilde sorumlu değildir ve herhangi bir web sitesi ile ilgili bilgileri, içeriği, sunumu veya doğruluğu onaylamaz, açık veya zımni herhangi bir garanti vermez. Bu bilgi notunun telif hakları ÜreyhukuK'a ait olup işbu bilgi notu ÜreyhukuK'un önceden yazılı izni olmaksızın çoğaltılamaz, çevrilemez ve değiştirilemez.